

บทความการจัดการความรู้ ประจำปีงบประมาณ 2565

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

ชื่อเรื่อง วาดภาพเหมือนบุคคล ด้วยเทคนิคชาร์โคล
ชื่อ-นามสกุล นายณัฐวุฒิ แต่งวัฒนไพบูลย์
หน่วยงาน คณะศิลปวิจิตร สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
การจัดการความรู้ด้าน การเรียนการสอน
e-Mail address anuttareal@outlook.co.th

บทสรุปผู้บริหาร

สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นสถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรมของชาติ ตามอัตลักษณ์ของสถาบันที่ว่า สืบสาน สร้างสรรค์ งานศิลป์ ทั้งนี้ความเป็นเลิศทางศิลปะนั้น จำเป็นต้องมีความมุ่งมั่น มีความรู้ความเข้าใจ มีกระบวนการจัดการความรู้ที่ดีอย่างเป็นระบบ ในศาสตร์ทางศิลปะต่าง ๆ เพื่อให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้เพื่อสืบสาน สร้างสรรค์ งานศิลป์และประกอบอาชีพต่อไป

การจัดการความรู้(ด้านการเรียนการสอน) เป็นกระบวนการหนึ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนสามารถจัดการองค์ความรู้ได้อย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน การสืบค้น ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลที่ได้นำมาสร้างสรรค์งานศิลป์ ของนักศึกษาและคณาจารย์ในการสร้างผลงานภาพเหมือนบุคคล

การจัดการความรู้โครงการวาดภาพเหมือนบุคคล ด้วยเทคนิคชาร์โคล ครั้งนี้ เป็นโครงการที่ ทำให้นักศึกษาได้เข้าใจโครงสร้างสัดส่วนของการวาดภาพเหมือนบุคคลและการใช้เทคนิคชาร์โคล โดยนำความรู้ประสบการณ์ไปเผยแพร่ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่ได้ให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นต่อไป

คำสำคัญ วาดภาพเหมือนบุคคล,เทคนิคชาร์โคล

บทนำ

จากการเรียนการสอนในรายวิชาวาดเส้นการวาดภาพเหมือนบุคคล ต้องใช้ทักษะและความเข้าใจอย่างมาก พบว่านักศึกษาที่เข้ามาเรียนนั้น มีพื้นฐานก่อนการเข้ามาศึกษาที่แตกต่างกัน จึงทำให้เกิดช่องว่างในเรื่องทักษะระหว่างนักศึกษาที่มีพื้นฐานมากก่อนกับนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มต้น เช่น การใช้ใช้น้ำหนักมือในการร่างภาพ รวมถึงระยะเวลาการทำงานวาดเส้น ให้เสร็จตามเวลาที่กำหนด เป็นต้น

การใช้เทคนิคชาร์โคลจึงเป็นตัวเลือกอีกทาง ที่จะนำมาใช้ในการปรับการเรียนการสอนในรายวิชาวาดเส้น เนื่องจากชาร์โคลเป็นแท่งถ่านที่เผามาจากกิ่งไม้ธรรมชาติ ต่างจากดินสอทั่วไป เพราะไส้ดินสอทั่วไปได้ผ่านกระบวนการผสมคาร์บอนและแกรไฟต์ เพื่อให้มีค่าน้ำหนักที่เข้มข้นและเพิ่มการยึดเกาะกับตัวเนื้อกระดาษ จึงเหมาะกับผู้ที่มือหัดหัด ที่สามารถควบคุมน้ำหนักมือและมีความแม่นยำในการร่างภาพหรือเข้าใจเรื่องน้ำหนักแสงเงาแล้ว ดังนั้นถ้าผู้ที่ยังไม่มีทักษะพื้นฐานมากพอ อาจจะควบคุมน้ำหนักมือไม่ได้ เมื่อใช้น้ำหนักมือในการร่างภาพหรือลงน้ำหนักแสงเงาผิดพลาด จะทำให้ยากในการลบแก้ไข และอาจทำให้กระดาษชำรุด ทำให้ผลงานไม่สมบูรณ์ แต่ชาร์โคลเป็นวัสดุจากธรรมชาติ ที่มีค่าน้ำหนักกลาง เหมาะแก่การร่างภาพและสามารถลบแก้ไขได้ง่าย สามารถนำมาใช้สำหรับนักศึกษาที่เพิ่งเริ่มต้นและนักศึกษาที่มีทักษะแล้ว เพราะชาร์โคลยังสามารถนำมาถูน้ำหนักภาพรวม ได้รวดเร็วกว่าการใช้ดินสอเพียงอย่างเดียว โดยเป็นการนำองค์ความรู้มาจากคณาจารย์คณะศิลปวิจิตรสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

วิธีการดำเนินงาน

วิชาวาดเส้นเป็นวิชาพื้นฐานของนักศึกษาทุกคน ที่เข้ามาเรียนศิลปะจำเป็นต้องเรียนรู้ใช้ในการพัฒนาทักษะและทำความเข้าใจองค์ความรู้ขั้นพื้นฐาน เพื่อนำไปต่อยอดในการเรียนรู้ในรายวิชาศิลปะแขนงต่างๆ วิชาวาดเส้นจึงเป็นฐานการเรียนรู้ที่สำคัญ

1. ศึกษาข้อมูลองค์ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคชาร์โคล
2. ศึกษาและเก็บรวบรวมองค์ความรู้จากคณาจารย์และศิลปิน ที่ใช้เทคนิคชาร์โคลในการวาดภาพคนเหมือนบุคคล
3. กำหนดแนวทางในการทดลองวัสดุ
4. อธิบายคุณสมบัติข้อดีและข้อเสีย ของวัสดุที่นำมาทดลองแทนการวาดด้วยดินสอทั่วไป
5. สรุปผลการดำเนินงาน

1. การบ่งชี้ หรือค้นหาความรู้

ในกระบวนการค้นหาความรู้และการตั้งหัวข้อองค์ความรู้ที่จะศึกษานั้น เริ่มต้นจากคณะกรรมการการจัดการองค์ความรู้ด้านการเรียนการสอนคณะศิลปวิจิตร ซึ่งประกอบไปด้วยอาจารย์และนักศึกษาประชุมหารือร่วมกัน เพื่ออธิบายรูปแบบและวิธีการจัดการจัดการความรู้(ด้านการเรียนการสอน) ซึ่งประเด็นหัวข้อองค์ความรู้ที่นักศึกษาจะทำการศึกษารวบรวม คือ การวาดภาพเหมือนบุคคล ด้วยเทคนิคชาร์โคล

จากปัญหาที่เกิดขึ้นในการการวาดภาพเหมือนบุคคล จะเห็นว่ากรวาดภาพเหมือนบุคคลของนักศึกษาจะมีความเข้าใจที่แตกต่างกัน จากการให้ลองเขียนตามความเข้าใจ ซึ่งโครงสร้างสัดส่วนและน้ำหนักนั้น ยังไม่ถูกต้องตามหลักโครงสร้างสัดส่วนและมีการใช้เวลาในการวาดที่นานเกินเวลาที่กำหนด จากการทดลองข้างต้น จึงนำมาเป็นการศึกษาหาความเข้าใจในโครงสร้างสัดส่วนการวาดภาพคนเหมือนบุคคลและการใช้เทคนิคชาร์โคล ที่

สามารถช่วยลดระยะเวลาในการวาดภาพได้ จึงนำมาเป็น หัวเรื่องในการเขียน การวาดภาพเหมือนบุคคล ด้วยเทคนิคชาร์โคล ในครั้งนี้

2. การสร้างและแสวงหาความรู้

การวาดเส้นขั้นพื้นฐาน เป็นการทำความเข้าใจในเนื้อหาของวัตถุลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นการมอง แบบวิเคราะห์ ส่วนประกอบของวัตถุ ลักษณะต่าง ๆ ของวัตถุ มุมมองที่จะถ่ายทอด ได้แก่ โครงสร้าง รูปทรง พื้นผิว แสง เงาและทัศนียภาพ เป็นต้น โดยนำหลักองค์ประกอบศิลป์ หลักการจัดภาพมาใช้ ในการจัดองค์ประกอบ การวาดเส้นขั้นพื้นฐานจึงเป็นการถ่ายทอดรูปแบบตามธรรมชาติหรือ ตามความเป็นจริง (ถนอมจิตร ชุ่มวงศ์, 2550)

เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับวาดภาพในปัจจุบันนั้น มีให้เลือกหลากหลายชนิด หลากหลาย แปรนด์ ผู้สร้างสรรค์สามารถเลือกนำมาสร้างสรรค์ ผักผ่อนปฏิบัติได้สะดวกตามความต้องการ รวมถึงการเรียนรู้ถึงความแตกต่างของอุปกรณ์แต่ละชนิดในการวาดภาพ เช่น ดินสอ ปากกา เกรยอง ชาร์โคล และกระดาษชนิดต่างๆ เป็นต้น

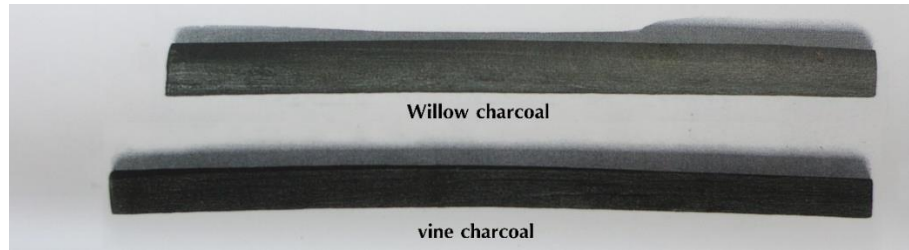

ภาพที่ 1 ภาพประกอบลักษณะดินสอและถ่านที่ใช้ในการวาดเส้นไล่ระดับความอ่อน-เข้ม

ที่มา : การวาดภาพฉบับสมบูรณ์. (หน้า 60)

ในปัจจุบันดินสอแบ่งออกได้เป็น 2 ชนิดด้วยกัน คือ ดินสอดำ (Lead Pencil) คือ ดินสอที่นิยมใช้กันทั่วไป ไล่ดินสอทำจากถ่านแกรไฟต์ผสมกับดินเหนียว (Clay) ใช้ตัวอักษร B (Black) และ H (Hard) กำหนดความแข็งและความเข้มของไล่ดินสอ ขนาด 6 B จะมี Clay ผสมน้อย ส่วนขนาด 6 H จะมี Clay ผสมมากที่สุด ดินสอที่มีความเข้มน้อยจะใช้ในการร่างภาพ ส่วนดินสอที่มีความเข้มมากจะใช้ในการแรเงา ดินสอคาร์บอน (Carbon Pencil) หรือดินสอถ่าน ทำจากส่วนผสมของถ่านไม้ (Charcoal) ไล่ดินสอดำคล้ายถ่านไม้ มีชนิดแข็งและอ่อน ลำดับจาก HH (แข็งมาก), HB(ปานกลาง), B(ไล่อ่อนแต่ดำ), BB (ดำมาก), BBB (ดำที่สุด) บางบริษัทใช้ตัวอักษร E แทนตัวอักษร B

ข้าพเจ้าจึงเริ่มศึกษาวัสดุอุปกรณ์ชนิดอื่น เพื่อมาแก้ปัญหาในการวาดภาพของนักศึกษา โดยผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้เทคนิคชาร์โคลในการวาดภาพ เพราะชาร์โคลเป็นวัสดุที่สามารถลบแก้ไขได้ง่ายและสามารถถูลงน้ำหนักกลางได้อย่างรวดเร็ว

ภาพที่ 2 ภาพประกอบลักษณะชนิดของชาร์โคล
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ในประเทศไทยที่ข้าพเจ้าได้ค้นคว้าข้อมูล จะมีชาร์โคลอยู่ 2 ชนิด ที่มีจำหน่ายในร้านอุปกรณ์เครื่องเขียนศิลปะ คือ ชาร์โคลที่ทำจากเถาวัลย์(vine charcoal) และชาร์โคลที่ทำจากกิ่งต้นหลิว(Willow charcoal) ลักษณะเป็นแท่งกลม เป็นไม้ธรรมชาตินำมาเผาแบบเผาถ่าน (Charcoal) มีความนุ่มและความเนียนละเอียดของผิวกว้างกว่าดินสอและเกรยอง (compressed charcoal) เวลาเขียน จะมีลักษณะเป็นฝุ่น เหมาะสำหรับเขียนงานทำผิวเนื้อ Portrait (ภาพคนเหมือน) ลักษณะการเขียนก็ใช้แผ่นโฟมยางรองหลังกระดาษจะทำให้พื้นผิวเนียนสวย สามารถปาดและถูเกลี่ยด้วยนิ้วและสันมือให้เรียบ น้ำหนักจะไม่ดำลึกมาก มีเข้มนสุดประมาณ 70% ขึ้นอยู่กับชนิดของไม้ที่นำมาใช้

ทั้งนี้ชาร์โคลยังถูกนำมาผลิตเป็นอีกหลายรูปแบบ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและความสะดวกในการใช้วาดภาพอีกด้วย เช่น ดินสอชาร์โคล ผลิตขึ้นจากผิวกว้างธรรมชาติผสมกับเนื้อดินละเอียดหุ้มด้วยไม้สนซีดาร์สามารถใช้มือเกลี่ยได้ มีความเข้มน 3ระดับ คือ ความเข้มน้อย(Light) , ความเข้มนปานกลาง(Medium) , ความเข้มนมาก(Dark)

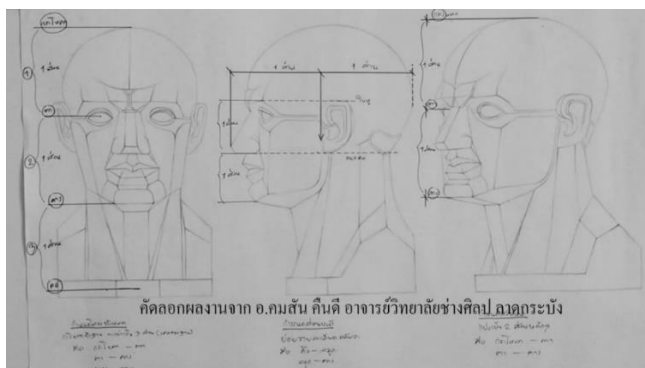

ภาพที่ 3 ภาพประกอบดินสอชาร์โคล
ที่มา : จากผู้ศึกษา

3. การจัดความรู้ให้เป็นระบบ

ในช่วงเริ่มต้นการฝึกฝนเบื้องต้นของการวาดภาพเหมือนใบหน้าบุคคลนั้น นักศึกษาจำเป็นต้องทำความเข้าใจเรื่องสัดส่วนใบหน้าบุคคลเป็นหลักสำคัญ เพื่อที่จะใช้ในการวัดหาสัดส่วนแต่ละส่วนและกำหนดตำแหน่งของ

อวัยวะต่างๆบนใบหน้าให้ถูกต้องตามต้นแบบ เพราะถ้าไม่เข้าใจหลักการแบ่งสัดส่วน นักศึกษาก็จะไม่มีหลักการในการทำความเข้าใจในการเริ่มต้น

ภาพที่ 4 ภาพประกอบการแบ่งสัดส่วนหุ่นเหลี่ยม

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ในรายวิชาวาดเส้นใช้ทฤษฎี 3 ส่วนครึ่ง เป็นหลักในการเรียนการสอนการวาดภาพเหมือนบุคคล ทฤษฎี 3 ส่วนครึ่งนี้ เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายและการทำความเข้าใจได้ง่าย โดยแบ่งเป็นส่วนเท่าๆกัน

การร่างภาพด้วยเทคนิคชาร์โคลนั้น ให้เลือกชาร์โคลที่มีลักษณะเนื้อที่ละเอียดและมีน้ำหนักกลางๆ โดยจะใช้ชาร์โคลแบบเป็นแท่งที่ทำจากกิ่งของต้นหลิว,เถาอ่อนก็ได้ เนื่องจากทั้งสองแบบนี้ ผ่านกระบวนการการเผามาอย่างเดียวจึงง่ายต่อการลบและเช็ดออก สามารถแก้ไขได้ง่าย หรือใช้ชาร์โคลที่เป็นแบบดินสอชาร์โคล ที่มีให้เลือก 3 ระดับ คือ ความเข้มน้อย(Light), ความเข้มปานกลาง(Medium), ความเข้มมาก(Dark)

ในการเริ่มต้นร่างภาพนั้น แนะนำให้ใช้ความเข้มน้อยหรือปานกลาง เพื่อสะดวกต่อการแก้ไข เพราะดินสอชาร์โคลผลิตจากผงถ่านและดินเหนียว จึงเพิ่มในเรื่องของการยึดเกาะพื้นผิวกระดาษ ถ้าใช้ระดับความเข้มมาก นักศึกษาที่ยังควบคุมน้ำหนักมือไม่ได้ อาจส่งผลให้ยากต่อการแก้ไขผลงานหากเกิดข้อผิดพลาด

4. การประมวลและกลั่นกรองความรู้

ในรายวิชาวาดเส้นใช้ทฤษฎี 3 ส่วนครึ่ง เป็นหลักในการเรียนการสอนการวาดภาพเหมือนบุคคล ทฤษฎี 3 ส่วนครึ่งนี้ เป็นทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายและการทำความเข้าใจได้ง่าย โดยแบ่งเป็นส่วนเท่าๆกัน โดยอธิบายดังนี้

1. ส่วนที่ 1 อยู่ระหว่าง ปลายคาง – ปลายจมูก
2. ส่วนที่ 2 อยู่ระหว่างปลายจมูก – คิ้ว
3. ส่วนที่ 3 อยู่ระหว่างคิ้ว – แนวหน้าผากด้านบน
4. ส่วนที่ 4 ครึ่งส่วน อยู่ระหว่างแนวหน้าผากด้านบน – กะโหลกศีรษะด้านบน

ภาพที่ 5 ภาพประกอบประกอบการแบ่งเส้นสัดส่วน 3 ส่วนครึ่ง
ที่มา : จากผู้ศึกษา

จัดหน้ากระดาษร่างภาพโครงสร้างโดยใช้ทฤษฎีสัดส่วน 3 ส่วนครึ่ง โดยนำความสูงของ 2 ส่วนครึ่ง มาเป็นความกว้างเพื่อหาวงกลมแทนความกว้างของกะโหลกศีรษะ

ภาพที่ 6 ภาพขั้นตอนที่ 10 ในการร่างภาพเหมือนบุคคล 3 ส่วนครึ่ง
ที่มา : จากผู้ศึกษา

ในรายวิชาวาดเส้นการลงน้ำหนัก คือ การมองทำความเข้าใจเรื่องค่าน้ำหนัก ขาว เทา ดำ แทนค่าของแสงที่มากกระทบวัตถุและค่าน้ำหนักของสีในรูปทรงวัตถุนั้นๆ หรือจะเรียกว่าค่าน้ำหนักที่หนึ่ง ค่าน้ำหนักที่สอง และค่าน้ำหนักที่สาม เพื่อใช้ในการอธิบายภาพรวมเรื่องค่าน้ำหนัก

วิธีการลงน้ำหนักด้วยเทคนิคชาร์โคลมีหลายวิธี ขึ้นอยู่กับชาร์โคลที่นำมาใช้แต่ละชนิดและความถนัดของแต่ละบุคคล แท่งชาร์โคลที่เป็นไม้ธรรมชาติ ที่ผ่านการเผาแบบเผาถ่าน เช่น ชาร์โคลจากต้นหลิว ชาร์โคลจากเถาองุ่นนั้น จะมีค่าน้ำหนักที่เป็นกลางๆ ไม่เข้มไป ไปอ่อนไป ไม่ยืดเกาะพื้นผิว สามารถเช็ดออกหรือถูเพื่อเกลี่ยไล่น้ำหนักได้เลย เหมาะแก่การนำมาใช้ร่างภาพและลงน้ำหนักกลางหรือลงน้ำหนักรวมๆ ก่อนลงน้ำหนักสุดท้าย เพราะการใช้ชาร์โคลชนิดนี้เพียงอย่างเดียว อาจจะต้องมีการพ่นเคลือบเพื่อเซตค่าน้ำหนักที่ลงไว้ในรอบแรก เนื่องจากชาร์โคลชนิดนี้ที่ผ่านกระบวนการเผามาอย่างเดียว ค่าน้ำหนักที่ได้ในการลงน้ำหนักไปนั้น จะเป็นค่าน้ำหนักกลาง ไม่สามารถทำเป็นน้ำหนักเข้มได้ จึงจำเป็นต้องลงน้ำหนักทับเพื่อให้ได้น้ำหนักสุดท้ายที่ต้องการ

ดังนั้นชาร์โคลจึงถูกผลิตออกมาให้มีหลายรูปแบบ และสามารถใช้รวมกันกับดินสอชนิดอื่นๆ ได้ เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้และเพิ่มคุณสมบัติของผลงาน อีกทั้งชาร์โคลนั้นมีราคาใกล้เคียงกับดินสอที่ใช้ในการวาดรูปทั่วไปอีกด้วย

ภาพที่ 7 ในการลงน้ำหนักภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล

ที่มา : จากผู้ศึกษา

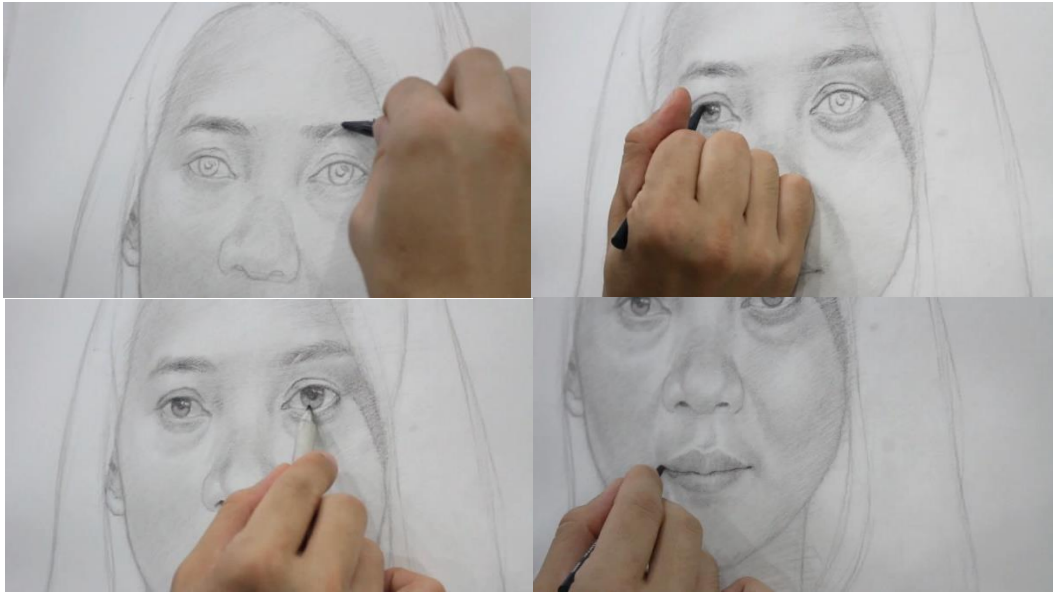
ใช้ดินสอชาร์โคลหรือดินสอแกรไฟต์ เช่น ดินสอEE ร่างทับเส้นร่างที่ร่างไว้ ก่อนลงน้ำหนักด้วยชาร์โคล เพื่อป้องกันไม่ให้เส้นที่ร่างไว้หลุดออกเวลาลงน้ำหนัก จากนั้นให้ลงน้ำหนักรวมๆคลุมพื้นที่ เป็นค่าน้ำหนักที่หนึ่ง และค่าน้ำหนักที่สอง

ภาพที่ 8 การใช้กระดาษทิชชูถูเกลี่ยน้ำหนักภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ใช้กระดาษทิชชูหรือฝ่ามือด้านข้าง ถูเกลี่ยไล่น้ำหนักเข้าหากัน ด้วยความที่ชาร์โคลมีเนื้อที่ละเอียด ทำให้เกลี่ยน้ำหนักได้ง่าย และได้น้ำหนักที่ดูอ่อนนุ่ม

ภาพที่ 9 การลงน้ำหนักภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ค่อยเริ่มเก็บน้ำหนักในส่วนที่มีความเข้ม ด้วยดินสอชาร์โคล ในส่วนที่เป็นรายละเอียดเล็กๆ ให้ใช้ม้วนกระดาษถูเกลี่ยช่วยไล่น้ำหนักเข้าหากัน ในส่วนของผมที่เป็นพื้นที่กว้างและมีน้ำหนักที่เข้ม ให้ใช้แท่งชาร์โคลจากด้านหลัง, ชาร์โคลจากเกาอ่อน จับแท่งชาร์โคลวางขนานกับกระดาษ แล้วถมให้เต็มพื้นที่ วิธีนี้จะรวดเร็วกว่าใช้ดินสอ เพราะดินสอที่เหลามาจะมีปลายสัมผัสกระดาษได้น้อยกว่าแท่งชาร์โคลที่ใช้ด้านข้างสัมผัสกระดาษ จึงทำให้ใช้เวลาในการปฏิบัติงานได้รวดเร็วขึ้น

ภาพที่ 10 การลงน้ำหนักภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล

ที่มา : จากผู้ศึกษา

ใช้ยางลบดินน้ำมันและยางลบเนื้อแข็งช่วยในการเก็บรายละเอียดต่างๆ ที่เป็นแสงหรือบริเวณที่มีค่าน้ำหนักน้อย โดยการถูและเช็ดออก แล้วเก็บความเข้มสุดท้ายด้วยดินสอชาร์โคลที่มีระดับความเข้มมาก (Dark) หรือดินสอที่มีค่าน้ำหนักเข้ม เพื่อตกแต่งให้ภาพเหมือนบุคคลสมบูรณ์ที่สุด

ภาพที่ 11 ภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล

ที่มา : จากผู้ศึกษา

เมื่อวาดภาพเสร็จสมบูรณ์แล้วให้พ่นเคลือบด้วยสเปรย์เคลือบภาพ(fixative) หรือสเปรย์ฉีดยา เพื่อเคลือบไม่ให้ตัวชาร์โคลหลุดจากพื้นผิวกระดาษ

5. การแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้

เมื่อนักศึกษาได้เข้าใจในคุณสมบัติของวัสดุอุปกรณ์และกระบวนการแต่ละขั้นตอนในการวาดภาพภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคลแล้ว จึงได้ให้นักศึกษาทดลองวาดภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล โดยให้นักศึกษาทดลองชาร์โคลแต่ละชนิด เพื่อให้นักศึกษามีความเข้าใจในคุณสมบัติของชาร์โคลแต่ละประเภทก่อน เช่น ชาร์โคลจากถ่านองุ่นกับชาร์โคลจากกิ่งต้นหลิว มีความแตกต่างกันอย่างไร เนื้อชนิดไหนละเอียดกว่า หรือหยาบกว่า เป็นต้น

6. การเข้าถึงความรู้

จากการให้นักศึกษาได้ทดลองเทคนิคชาร์โคลในการเขียนภาพเหมือนบุคคลแล้วนั้น ทำให้นักศึกษาที่ยังไม่เข้าใจเรื่องโครงสร้างการแบ่งสัดส่วน 3 ส่วนครึ่ง เมื่อผู้สอนเข้าไปแนะนำสามารถปรับแก้ไขได้ง่าย ในส่วนของการลงน้ำหนักแสงเงา การลงน้ำหนักรวมๆทำได้ง่ายและรวดเร็วขึ้น ทำให้เห็นภาพรวมของผลงานได้ชัดและผู้สอนสามารถเข้าไปแนะนำปรับแก้ ในส่วนที่น้ำหนักขาดหรือน้ำหนักที่เกินได้ ทำให้ผลงานของนักศึกษามีความสมบูรณ์ขึ้นทั้งในเรื่องของโครงสร้าง สัดส่วน น้ำหนัก แสงเงา และยังสามารถควบคุมเรื่องเวลาในการปฏิบัติงานได้ด้วย

7. การเรียนรู้

หลังจากได้ดำเนินงานต่างๆ แล้วเสร็จ ได้ทำการตรวจสอบผลงานนักศึกษาและสอบถามความเข้าใจในการวาดภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคล เพื่อให้เข้าใจถึงปัญหาและอุปสรรคในภาพรวมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการทำความเข้าใจเรื่องโครงสร้างสัดส่วน 3 ส่วนครึ่ง รวมถึงการทดลองใช้เทคนิคชาร์โคลด้วย ว่าได้รับองค์ความรู้ความเข้าใจในการวาดภาพเหมือนบุคคลด้วยเทคนิคชาร์โคลในการปฏิบัติงาน

สรุปและอภิปรายผลการดำเนินงาน

การวาดภาพเหมือนบุคคล ด้วยเทคนิคชาร์โคลนั้น มีข้อแตกต่างกับการใช้ดินสอธรรมดา ในเรื่องของการยืดเกาะพื้นผิว จึงมีทั้งข้อดีและข้อเสียในขณะกำลังสร้างสรรค์ผลงาน โดยสรุปดังนี้

เทคนิคชาร์โคล	ข้อดี	ข้อเสีย	ข้อควรระวัง
การร่างภาพ	1.สามารถลบหรือเช็ดออก ปรับแก้ไขได้ง่าย	1.ต้องระวังไม่ให้มือหรือ สิ่งของไปสัมผัสบริเวณที่ร่าง ไว้ เพราะเส้นที่ร่างจะหลุด ออก	1.เมื่อร่างเสร็จ ต้องร่าง ทับ ด้วย ดิน สอ ที่มี แกรไฟต์หรือดินสอที่มี ความยืดเกาะพื้นผิว ก่อนลงน้ำหนัก
การลงน้ำหนัก	1.สามารถลบหรือเช็ดออก ปรับแก้ไขได้ง่าย 2.สามารถลงน้ำหนักเห็น ภาพรวมได้รวดเร็ว 3.ค่าน้ำหนักที่ลง มีความ นุ่มนวลและควบคุมได้ง่าย	1.ต้องระวังไม่ให้มือหรือ สิ่งของไปสัมผัส บริเวณที่ลง น้ำหนักไว้ เพราะน้ำหนักที่ลง ไว้จะหลุดออก	1.เมื่อผลงานวาดภาพ เสร็จ ต้องพ่นเคลือบ ด้วยสเปรย์เคลือบภาพ เพื่อไม่ให้ชาร์โคลหลุด ออก

การจัดองค์ความรู้นี้ สามารถนำเทคนิคชาร์โคลไปใช้ในการเรียนการสอนในรายวิชาวาดเส้นหัวข้ออื่นๆได้ และนำไปสู่การใช้พัฒนาในผลงานสร้างสรรค์ต่อไป ทั้งนี้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถนำมาใช้ในการวาดภาพนั้น ต่างมี

คุณสมบัติที่ต่างกัน ขึ้นอยู่กับความชำนาญและความเหมาะสมของผู้ฝึกฝน สิ่งสำคัญของการวาดภาพนั้น คือ ไม่ว่าจะวัสดุอุปกรณ์ใดๆ ต้องผ่านการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอ จนเกิดความเข้าใจและความชำนาญในองค์ความรู้ต่างๆ อย่างถูกต้อง

อภิปรายผลการดำเนินงาน

ปัญหาและอุปสรรคนั้น สรุปได้ว่าอยู่ในความเข้าใจในการมองและความรู้พื้นฐานของนักศึกษา เมื่อนำความเข้าใจและความรู้พื้นฐาน มาแยกแยะและชี้แจงรายละเอียดมากขึ้น ทำให้นักศึกษามีความเข้าใจที่มากขึ้น